

**Diagnostikas darbs 3., 6. klasēm skolēnu prasmju par
drošību un atbildību internetā, kritiskās domāšanas
un medijpratības novērtēšanai**

Termini

Digitālā pratība ietver digitālo tehnoloģiju pārlicinātu, kritisku un atbildīgu izmantošanu un darbošanos ar šīm tehnoloģijām mācību un darba vajadzībām, kā arī, lai piedalītos sabiedriskajā dzīvē.

(DigComp 2.2., https://eprasmes.lv/wp-content/uploads/2024/02/DigCOMP2.2.-Latvian_V4.pdf)

Medijpratība ir plaša spektra starpdisciplināru zināšanu, prasmju un kompetenču kopums, kas nepieciešams, lai kritiski izvērtētu un radītu mediju saturu analogā un digitālā vidē.

(Nacionālā enciklopēdija, <https://enciklopedija.lv/skirklis/162682-medijpratiba>)

DigiComp konceptuālais atsauces modelis

© https://eprasmes.lv/wp-content/uploads/2023/03/DigCOMP2.2.-Latvian_7.03.pdf, 9 lpp

DROSS
INTERNETS.LV

Diagnostikas darbs 3.klasēm ietvēra 20 jautājumus:

10 pašvērtējuma noteikšanai un 10 zināšanu pārbaudei;

5 tematiskie bloki: internets; drošība internetā; kritiskā domāšana; komunikācija un sadarbība; internets izglītībā.

Diagnostikas darbs 6.klasēm ietvēra 30 jautājumus:

15 pašvērtējuma noteikšanai un 15 zināšanu pārbaudei;

3 tematiskie bloki: internets; drošība un atbildība internetā; kritiskā domāšana un informācijas pratība.

Skaitļi

3. klase - 9474 skolēni

6. klase - 9091 skolēns

Kopā 318 skolas

Metodoloģija

Pašvērtējums – 50%

Zināšanu pārbaude – 50%

Metodoloģija

1. Pašvērtējuma un reālo zināšanu salīdzinājums atklāj uztveres–realitātes plaisu.

Izmantojot abu veidu vērtējumus, iespējams identificēt, vai bērnu priekšstats par savām zināšanām ir saskaņā ar viņu patiesajām prasmēm. **Bīstama pašpārliecinātība var veicināt neapdomīgu rīcību internetā.** Pašnovērtējums ļauj identificēt skolēnu subjektīvo pārliecību par savām kompetencēm, savukārt zināšanu tests sniedz objektīvu priekšstatu par to, cik adekvātas šīs zināšanas patiesībā ir. Šīs pieejas salīdzinājums ļauj diagnosticēt iespējamo plaisu starp uztveri un faktisko izpratni, kas ir īpaši nozīmīgi tēmās, kas saistītas ar drošību un kritisko domāšanu.

2. Metodoloģija ļauj izprast riska uzvedības mehānismus.

Ja bērns uzskata, ka zina, kā sevi pasargāt, bet patiesībā viņam trūkst kritisko zināšanu (piemēram, par publiskā Wi-Fi riskiem vai viltus informāciju), viņš var rīkoties neracionāli un bez piesardzības, domājot, ka kontrolē situāciju. Tādējādi **rodas iespēja mērķēt izglītojošos pasākumus tieši uz šīm kritiskajām jomām.**

3. Kombinētā pieeja ļauj precīzāk plānot izglītošanas pasākumus.

Tikai ar testu vai tikai ar pašvērtējumu nepietiek. Piemēram, ja bērni novērtē savas zināšanas kā zemas, bet testā uzrāda labu sniegumu, var secināt, ka trūkst pārliecības un vajadzīga pozitīva iedrošināšana. Savukārt pārvērtētas zināšanas prasa izpratnes padziļināšanu, skaidrošanu un izglītošanu. Tādējādi **iespējams diferencēt izglītojošas iejaukšanās stratēģijas, pielāgojot tās gan satura, gan komunikācijas līmenī.**

1. Vai tu vari izskaidrot, kas ir internets un kā tas darbojas?

- 1) Jā
- 2) **Daļēji**
- 3) Nē

2. Vai tu jūties droši internetā?

- 1) Jā
- 2) **Daļēji**
- 3) Nē

3. Vai tu vari nosaukt riskus, kas var rasties internetā, un proti no tiem izvairīties?

- 1) Varu nosaukt un protu izvairīties no riskiem
- 2) **Varu nosaukt riskus, bet neesmu drošs, ka protu no tiem izvairīties**
- 3) Nevaru nosaukt un neprotu izvairīties

4. Vai tu zini, kur meklēt palīdzību, ja internetā nonāc problēmsituācijā?

- 1) **Jā**
- 2) Neesmu pārliecināts
- 3) Nē

5. Vai tu tici visam, ko lasi vai redzi internetā?

- 1) Jā
- 2) Daļēji
- 3) **Nē**

6. Vai tu apdomīgi dalies ar savu un savas ģimenes privāto informāciju internetā?

- 1) **Jā**
- 2) Daļēji
- 3) Nē

7. Vai tu esi pieklājīgs internetā?

- 1) **Jā**
- 2) Daļēji
- 3) Nē

8. Vai tu proti izveidot drošu paroli?

- 1) **Jā**
- 2) Neesmu pārliecināts

11. Kura jēdziena skaidrojums šis ir? Tas ir milzīgs datortīkls, kurā tiek pārsūtīti dati.

- 1) **Internets**
- 2) Algoritms
- 3) Mākslīgais intelekts

12. Šajā platformā ir:

- 1) **bērniem drošs saturs**
- 2) tas pats saturs, kas pieaugušajiem
- 3) bērniem bīstams saturs, tāpēc izmantota sarkanā krāsa

13. Kā tu rīkotos, ja internetā iepazīts cilvēks tev atsūtītu fotogrāfijas, kurās redzami kaili bērni, un lūgtu, lai tu arī atsūti savu foto. Šis cilvēks lūdz to nevienam neteikt un par to sola tev vērtīgu dāvanu.

- 1) **Neko nesūtītu, pārtrauktu saraksti un izstāstītu vecākiem vai zvanītu pa Bērnu un jauniešu uzticības tālruni**
- 2) Nosūtītu savu kailfoto, jo viņš man atsūtīja citu bērnu kailfoto
- 3) Nesūtītu savu kailfoto, bet turpinātu saraksti

14. Atzīmē uzticības tālruņa numuru!

- 1) **116111**
- 2) 112
- 3) 113

16. Kura atbilde ietver privātu informāciju?

- 1) **Mājas adrese, durvju kods, telefona parole**
- 2) Tava mīļākā grāmata un gadalaiks
- 3) Vecmāmiņas pankūku recepte

17. Kā vienā vārdā sauc darbības, kas aizskar otru, sāpina, pazemo?

- 1) **Bulings**
- 2) Cieņa
- 3) Sarunāšanās

18. Kura no šīm parolēm ir droša?

- 1) **#G10k&LOL**
- 2) parole
- 3) 543210

19. Apskati mājaslapu www.drossinternets.lv! Kurā sadaļā tu meklēsi informāciju, kā aizsargāt savu mobilo ierīci vai datus?

- 1) **PAROLES**
- 2) **INTERNETA ATKARĪBA**
- 3) **SPĒĻU DROŠĪBA**

20. No cik gadu vecuma drīkst izveidot savu profilu *Tik Tok*?

- 1) **13**
- 2) 10
- 3) Jebkura

1. Vai tu vari izskaidrot, kas ir internets un kā tas darbojas?

- 1) Jā
- 2) Daļēji
- 3) Nē

2. Vai tu jūties droši internetā?

- 1) Jā
- 2) Daļēji
- 3) Nē

3. Vai tu vari nosaukt riskus, kas var rasties internetā, un proti no tiem izvairīties?

- 1) Varu nosaukt un protu izvairīties no riskiem
- 2) **Varu nosaukt riskus, bet neesmu drošs, ka protu no tiem izvairīties**
- 3) Nevaru nosaukt un neprotu izvairīties

4. Vai tu zini, kur meklēt palīdzību, ja internetā nonāc problēmsituācijā?

- 1) Jā
- 2) Neesmu pārliecināts
- 3) **Nē**

5. Vai tu tici visam, ko lasi vai redzi internetā?

- 1) Jā
- 2) Daļēji
- 3) **Nē**

6. Vai tu apdomīgi dalies ar savu un savas ģimenes privāto informāciju internetā?

- 1) Jā
- 2) Daļēji
- 3) Nē

7. Vai tu esi pieklājīgs internetā?

- 1) Jā
- 2) Daļēji
- 3) Nē

8. Vai tu proti izveidot drošu paroli?

- 1) Jā
- 2) Neesmu pārliecināts
- 3) Nē

11. Kura jēdziena skaidrojums šis ir? Tas ir milzīgs datortīkls, kurā tiek pārsūtīti dati.

- 1) Internets
- 2) **Algoritms**
- 3) Mākslīgais intelekts

12. Šajā platformā ir:

1) bērniem drošs saturs

- 2) tas pats saturs, kas pieaugušajiem
- 3) bērniem bīstams saturs, tāpēc izmantota sarkanā krāsa

13. Kā tu rīkotos, ja internetā iepazīts cilvēks tev atsūtītu fotogrāfijas, kurās redzami kaili bērni, un lūgtu, lai tu arī atsūti savu foto. Šis cilvēks lūdz to vienam neteikt un par to sola tev vērtīgu dāvanu.

- 1) Neko nesūtītu, pārtrauktu saraksti un izstāstītu vecākiem vai zvanītu pa Bērnu un jauniešu uzticības tālruni
- 2) **Nosūtītu savu kailfoto, jo viņš man atsūtīja citu bērnu kailfoto**
- 3) Nesūtītu savu kailfoto, bet turpinātu saraksti

16. Kura atbilde ietver privātu informāciju?

- 1) Mājas adrese, durvju kods, telefona parole
- 2) **Tava mīļākā grāmata un gadalaiks**
- 3) Vecmāmiņas pankūku recepte

17. Kā vienā vārdā sauc darbības, kas aizskar otru, sāpina, pazemo?

- 1) Bulings
- 2) **Cienā**
- 3) Sarunāšanās

18. Kura no šīm parolēm ir droša?

- 1) #G10k&LOL
- 2) parole
- 3) **543210**

19. Apskati mājaslapu www.drossinternets.lv! Kurā sadaļā tu meklēsi informāciju, kā aizsargāt savu mobilo ierīci vai datus?

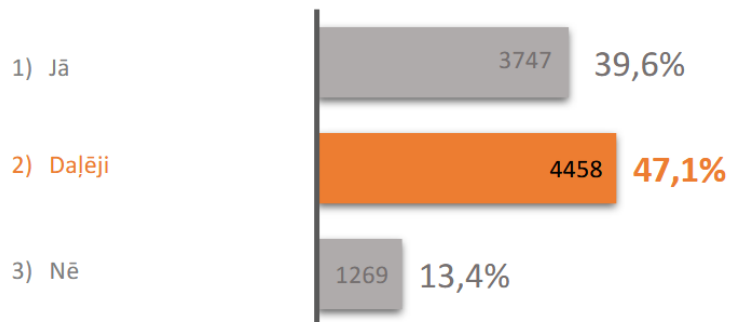
- 1) **PAROLES**
- 2) INTERNETA ATKARĪBA
- 3) **SPĒĻU DROŠĪBA**

3. klase

Drošība internetā

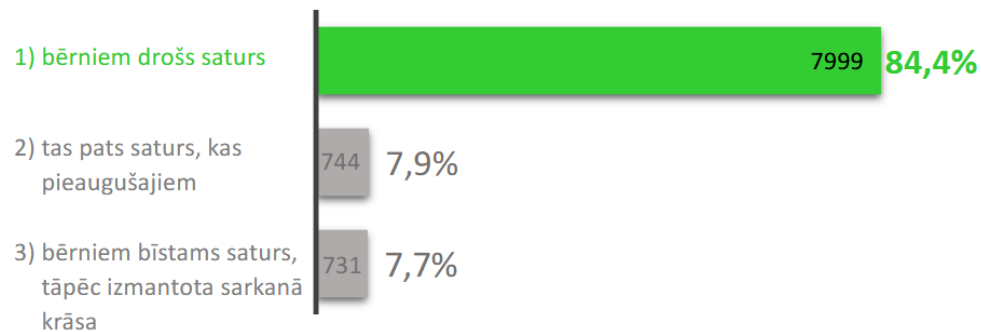
2. Vai tu jūties droši internetā?

9474 skolēni atbildēja

2. Šajā platformā ir:

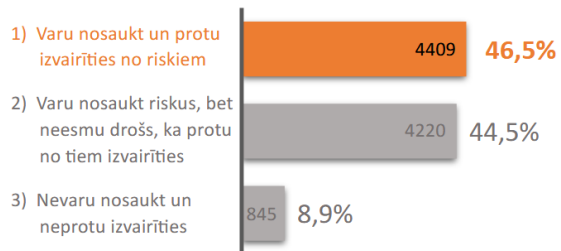
Pareizās atbildes: 7999 no 9474

Pašvērtējuma jautājumi:

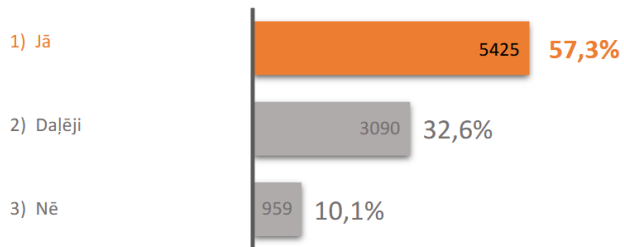
3. Vai tu vari nosaukt riskus, kas var rasties internetā, un proti no tiem izvairīties?

9474 skolēni atbildēja

4. Vai tu zini, kur meklēt palīdzību, ja internetā nonāc problēmsituācijā?

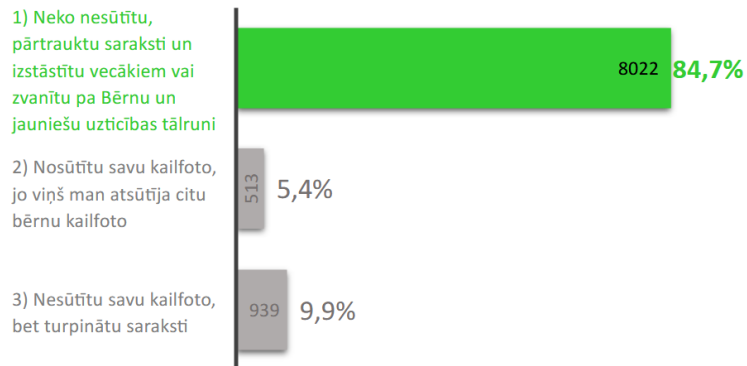
9474 skolēni atbildēja

Testa jautājumi:

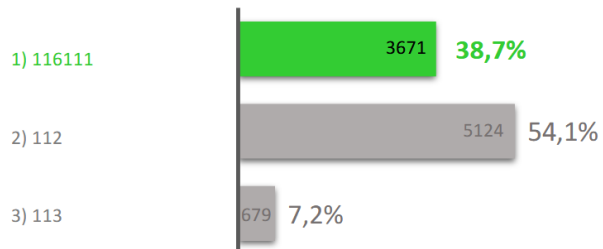
3. Kā tu rīkotos, ja internetā iepazīts cilvēks tev atsūtītu fotogrāfijas, kurās redzami kaili bērni, un lūgtu, lai tu arī atsūti savu foto. Šis cilvēks lūdz to nevienam neteikt un par to sola tev vērtīgu dāvanu.

Pareizās atbildes: 8022 no 9474

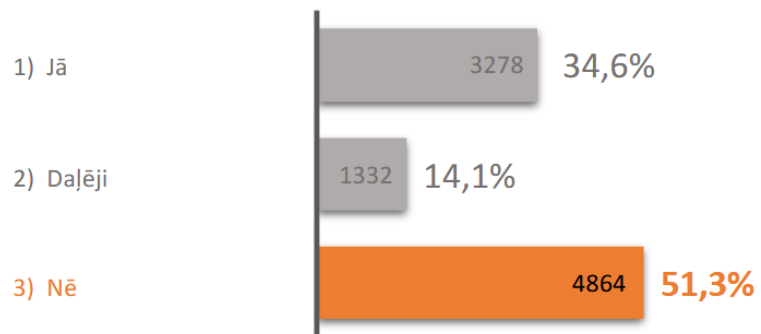
4. Atzīmē uzticības tālruņa numuru!

Pareizās atbildes: 3671 no 9474

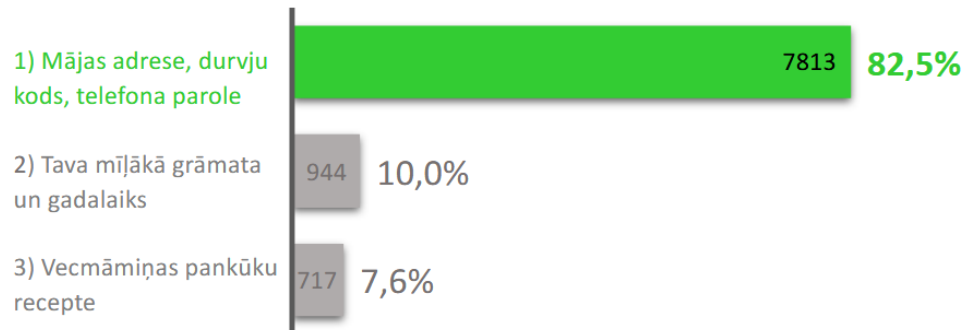
6. Vai tu apdomīgi dalies ar savu un savas ģimenes privāto informāciju internetā?

9474 skolēni atbildēja

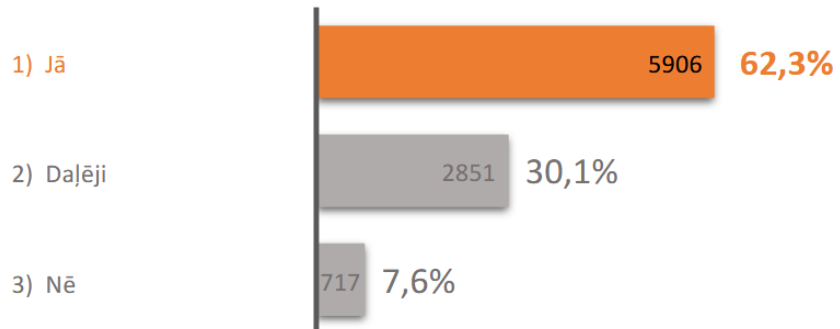
6. Kura atbilde ietver privātu informāciju?

Pareizās atbildes: 7813 no 9474

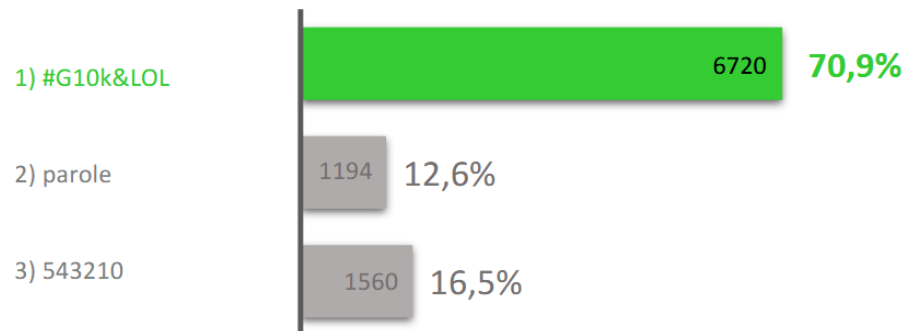
8. Vai tu proti izveidot drošu paroli?

9474 skolēni atbildēja

8. Kura no šīm parolēm ir droša?

Pareizās atbildes: 6720 no 9474

3. klase

Drošība internetā

1. Digitālā vide kā nepieciešamība, nevis izvēle.

Bērni, **pat apzinoties iespējamos riskus, nav motivēti atteikties no interneta lietošanas**, jo tas nozīmētu sociālu atstumtību vai piekļuves zudumu būtiskai informācijai. Šādos apstākļos drošības problēmu apzināšanās nekļūst par iemeslu atteikties no lietošanas, bet gan tikai par **fonā esošām bažām**.

2. Normatīvu trūkums uzvedībā – kognitīvā disonanse.

Bērni var vienlaikus **zināt, ka internets ir potenciāli bīstams (piemēram, saturs, svešinieki, viltus informācija), taču neizmanto šīs zināšanas praksē** – t.i., turpināt uzvedību, kas potenciāli pakļauj riskam. Šādu pretrunu sauc par kognitīvo disonansi, un tā bieži rodas, ja zināšanas nav nostiprinātas ar praktisku uzvedības modeli vai ja trūkst pieaugušo vadības. Tāpat jāņem vērā, ka tikai nelielai daļai bērnu ir personīga pieredze ar kādām patiešām draudīgām situācijām, tādēļ šos iespējamos riskus ne vienmēr asociē personīgi ar sevi.

3. Zināšanu un prasmju neatbilstība.

Pat ja bērns atzīst vidi par nedrošu, viņam var nebūt konkrētu prasmju vai stratēģiju, kā rīkoties drošāk. Šādā situācijā bērns turpina darīt to pašu, ko iepriekš, **cerot, ka riski “nenotiks ar viņu”**. Tā ir reaktīva, nevis proaktīva pieeja drošībai, kur drošības sajūta balstās cerībā, nevis rīcībspējā.

4. Emocionālā atkarība un digitālā iesaiste.

Daļa bērnu **veido emocionālu saikni ar digitālo vidi** – spēlēm, saziņu, saturu. Tas var radīt atkarības elementus, kuros racionāla drošības apziņa atkāpjas emocionālās vajadzības priekšā. **Pat zinot par riskiem, bērns izvēlas apmierināt tūlītējas vajadzības (izklaide, komunikācija), ignorējot potenciālos draudus.**

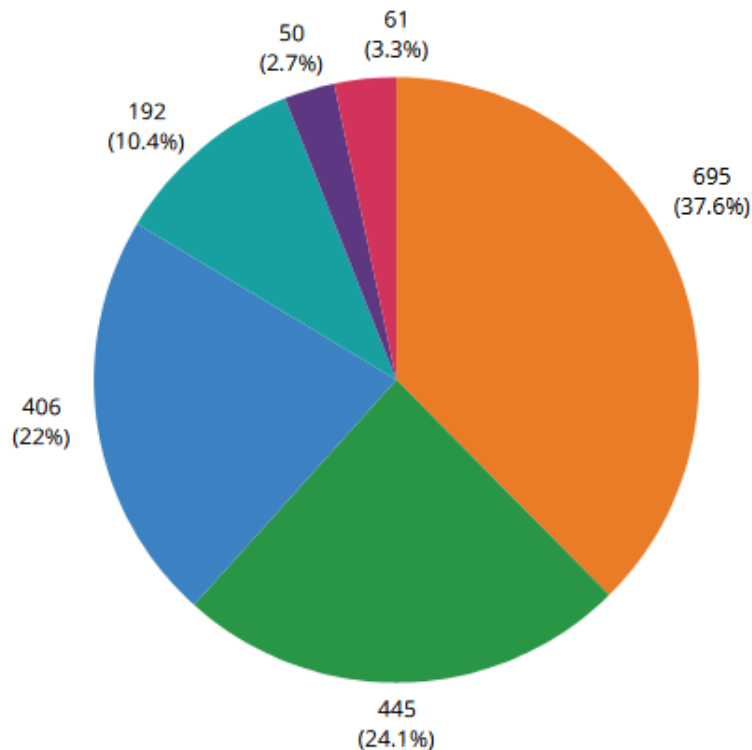
5. Vide kā nekonsekventi regulēts lauks.

Skolā bērniem **tiek mācīts par drošību internetā, bet reālajā dzīvē šīs zināšanas bieži netiek konsekventi nostiprinātas** – piemēram, pieaugušie paši ievēro nepilnīgu digitālo etiķeti, nesniedz atgriezenisko saiti vai kontrolē ļoti selektīvi. Šādā nekonsekventā vidē bērni iemācās sadzīvot ar risku kā normu, nevis kā izņēmuma situāciju.

**Latvijas pedagogu
digitālo prasmju
pašnovērtējums,
2025.**

IT Izglītības fonds,
RigaTechGirls,
Fonds Augt

- **Apzinos**, ka tiešsaistes mācību vide jāveido droša (piemēram, jāaizsargā personas dati, jāievēro piekļuves nosacījumi).
- **Esmu mēģinājis(-usi)** nodrošināt drošību tiešsaistes vidē, piemēram, izmantojot paroles vai piekļuves kontroli.
- **Regulāri pārvaldu** tiešsaistes mācību vidi, pievēršot uzmanību datu aizsardzībai un skolēnu privātumam.
- **Analizēju un izvēlos** piemērotākos drošības un pārvaldības risinājumus savām vajadzībām tiešsaistes mācību vidē.
- **Konsultēju kolēģus** par labo praksi, kas saistīta ar drošību digitālajā mācību vidē.
- **Neko nezinu par šo kompetenci.**

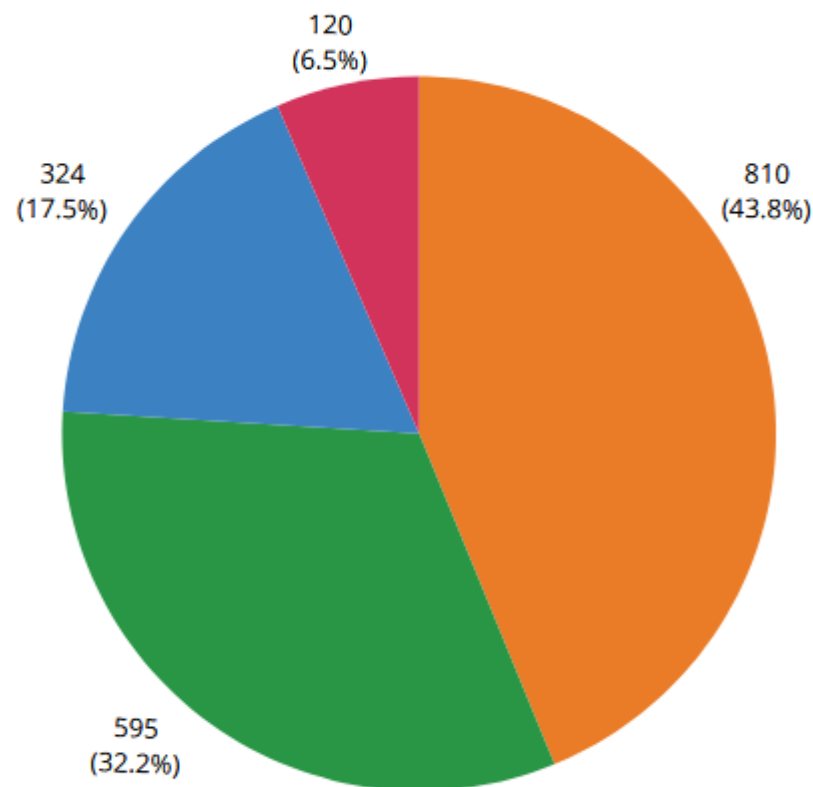
DROSS
INTERNETS.LV

 Zinu, ka digitālajiem resursiem ir autortiesību ierobežojumi, bet tos ne vienmēr ievēroju.

 Regulāri norādu atsauces uz izmantotajiem resursiem.

 Es kopīgoju resursus, **vienmēr** pārbaudot un ievērojot norādītos lietošanas nosacījumus.

 Neko nezinu par šo kompetenci.

- Neaktualizēju** skolēniem informācijpratību un datu pratību.

- Reizēm** izmantoju aktivitātes, kurās skolēni meklē un izvērtē digitālo informāciju.

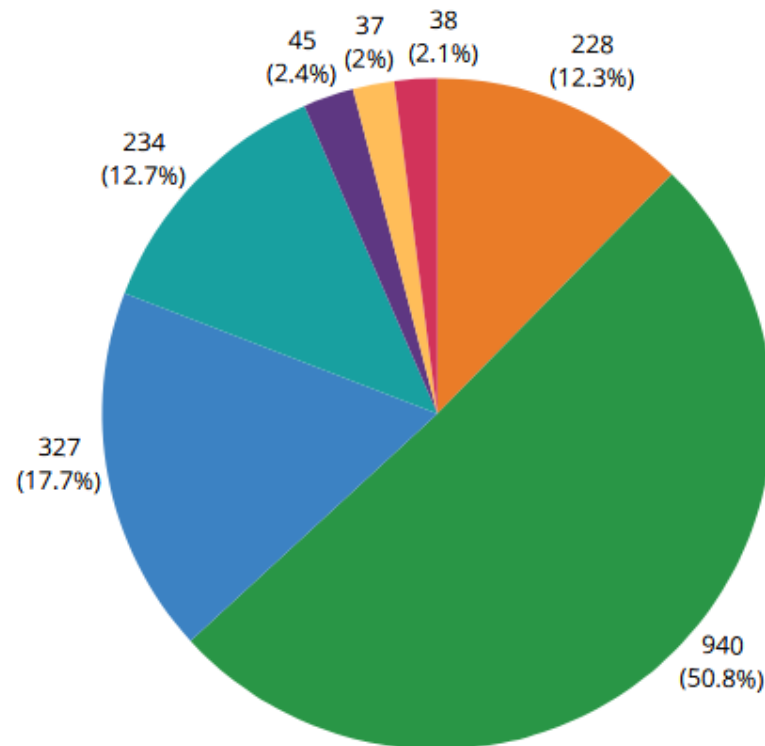
- Regulāri** īstenoju aktivitātes, kurās skolēni analizē un pārvalda informāciju no dažādiem avotiem.

- Plānoju** mācības, lai palīdzētu skolēniem kritiski vērtēt informāciju un datus.

- Vadu projektus**, kuros skolēni rada un pārvalda saturu, kritiski izvērtējot informāciju.

- Veicinu stratēģijas skolā**, lai uzlabotu informācijpratību un datu pratību kolēģiem un skolēniem.

- Neko nezinu par šo kompetenci.**

- Neizmantoju** aktivitātes, kas māca skolēniem drošu tehnoloģiju izmantošanu.

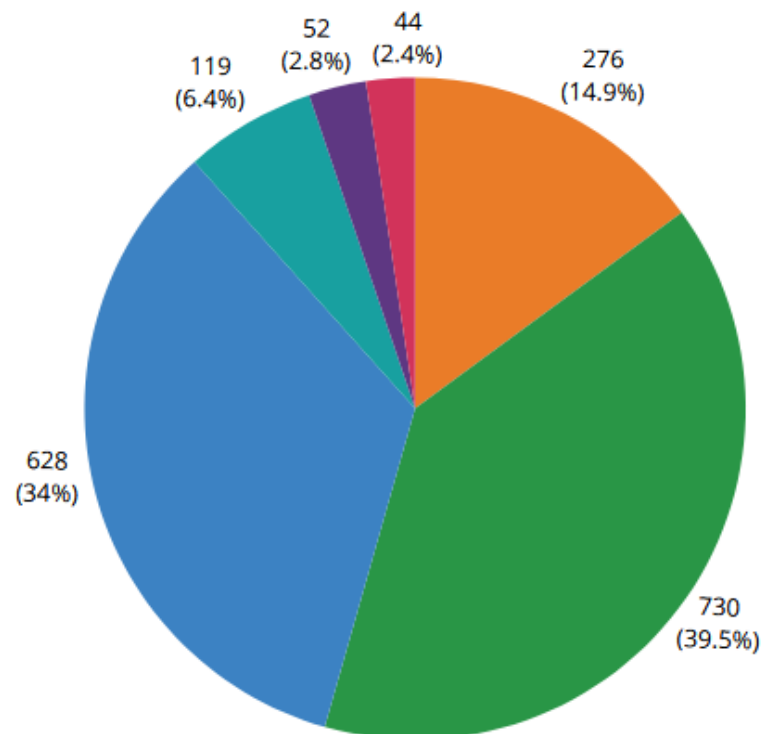
- Reizēm** izmantoju aktivitātes, lai pārrunātu tehnoloģiju ietekmi uz drošību un jautājumus saistībā ar skolēnu digitālo identitāti.

- Regulāri** mācu skolēnus rīkoties droši un ētiski digitālajā vidē.

- Sekoju līdzī aktualitātēm** un pilnveidoju mācību procesu, lai tas atbilstu jaunākajiem digitālās drošības izaicinājumiem.

- Veicinu** digitālās drošības kultūru skolas līmenī.

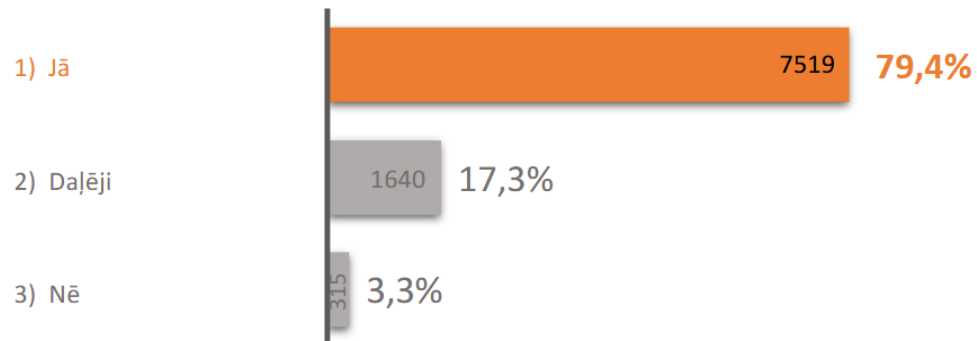
- Neko nezinu par šo kompetenci.**

Komunikācija un sadarbība

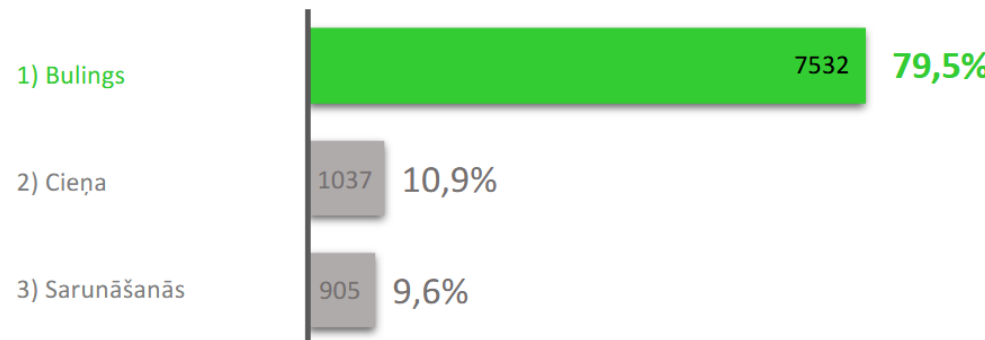
7. Vai tu esi pieklājīgs internetā?

9474 skolēni atbildēja

7. Kā vienā vārdā sauc darbības, kas aizskar otru, sāpina, pazemo?

Pareizās atbildes: 7532 no 9474

Emocionāla pazemošana

Emocionāla pazemošana internetā (*kiberterorizēšana, kibermobings*) ir negatīva rakstura aktivitātes, kas vērstas pret kādu konkrētu personu **ar mērķi to aizvainot, pazemot, izsmiet vai citādi emocionāli aizskart**. Parasti šāda emocionāla aizskaršana vienaudžu vidū **notiek sociālo tīklu vidē, izmantojot saziņas aplikācijas vai sūtīt personīgas ziņas uz mobilā tālruņa numuru**.

Mūsdienās bērni/jaunieši savas savstarpējās attiecības vairs nekārto skolas gaitēnos, bet interneta vidē, jo ar sociālo tīklu palīdzību tie var panākt, ka publisks emocionālais pazemojums personu aizskars daudz spēcīgāk, izvērsoties līdz pat skolasbiedru kiberteroram, kas vērsti pret vienu konkrētu personu klasē.

Emocionālā pazemošana izpaužas, ja kāds:

- Sūta un publicē sociālajos tīklos pazemojošas, aizvainojošas, rupjas vai draudīgas ziņas, foto, video, komentārus u.tml.;
- Piezvana, bet nerunā vai pasaka ko rupju, aizvainojošu, pazemojošu;
- Izveido viltus kontu, lai anonīmi aizskartu upuri, ieriebtu, pazemotu vai draudētu tam;
- Aicina pārējos iesaistīties un apsmiet konkrēto personu, tādējādi pastiprinot kiberteroru.

Kādas pazīmes var liecināt, ka bērns/jaunietis piedzīvojis emocionālu pazemojumu internetā:

- Nevēlas vairs lietot ierīces - telefonu, planšetdatoru un satrūkstas katru reizi, kad pienāk paziņojums kādā no ierīcēm;

Ja bērnu bulingo pa tālruni vai tiešsaistē

Ko darīt ar aizskarošām ziņām?

- Paskaidrojiet bērnam, ka nav obligāti jāatver ziņas, ko viņam sūta pāridarītāji vai pilnīgi svešinieki.
- Tāpat paskaidrojiet bērnam, ka uz aizskarošām ziņām jāatbild tikai vienu reizi, skaidri un gaiši norādot, ka vēlaties, lai bulings tiktu izbeigts. Nav jēgas to darīt biežāk.
- Ja izrādās, ka ziņu sūtītājs mācās vienā skolā ar jūsu bērnu, sazinieties ar skolas personālu.
- Ja bulings turpinās, ir vērts apsvērt bērna e-pasta adreses vai tālruņa numura maiņu.
- Ja nepieciešams, aizskarošās ziņas iespējams arī saglabāt vai dokumentēt, ja būs vajadzīga turpmāka rīcība bulinga apturēšanai.
- Varat arī e-pasta programmas iestatījumos izveidot filtru, kas konkrētu sūtītāju vēstules pārvieto uz kādu mapi, lai bērns tās nemaz neredzētu.

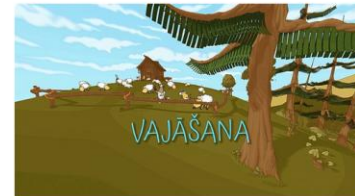

ZVANI 116111, RAKSTI DROSSINTERNETS.LV!

DROŠĪBA INTERNETĀ

Vajāšana

Ja kāds tev sūta biedējošas ziņas vai draud, izstāsti to pieaugušajiem, kam uzticies!

- Filmiņa
- Darba lapa
- Komikss
- Krāsojamā lapa

Bez kažociņa

Nesūti un nepublicē fotogrāfijas, kur esi redzams peldkostīmā, apakšveļā vai ar atkailinātām ķermeņa daļām!

- Filmiņa
- Darba lapa
- Komikss
- Krāsojamā lapa

Netici svešiniekam!

Internetā ar tevi var sarakstīties kāds cits, nevis tas, par ko viņš izliekas.

- Filmiņa
- Darba lapa
- Komikss

Izsmiešana

Padomā, pirms ļauj citiem sevi fotografēt vai filmēt. Ja tevi fotografē vai filmē bez tavas piekrišanas, informē par to vecākus vai pieaugušos, kam uzticies!

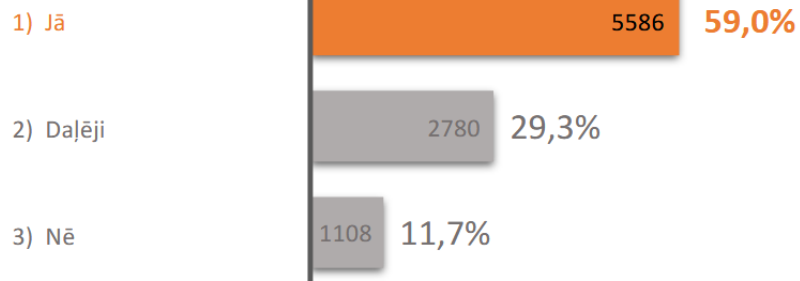
- Filmiņa
- Darba lapa
- Komikss
- Krāsojamā lapa

Internets izglītībā

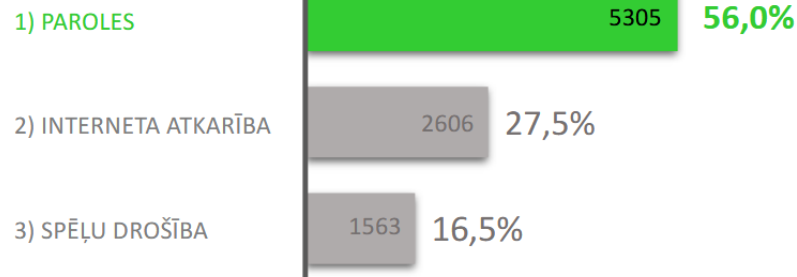
9. Vai tu bez palīdzības proti atrast sev nepieciešamo informāciju internetā?

9474 skolēni atbildēja

9. Apskati mājaslapu www.drossinternets.lv! Kurā sadaļā tu meklēsi informāciju, kā aizsargāt savu mobilo ierīci vai datus?

Pareizās atbildes: 5305 no 9474

Internets izglītībā

Uzdevumi ar informācijas atrašanu – skolas tīmekļvietnē, pilsētas, kādas organizācijas u.c.

Atslēgas vārdu izmantošana – salīdzina rezultātus, precizē

Gudrais Piesardzīgais Drošais Laipnais Drosmīgais

DARBA MATERIĀLI PEDAGOGAM

Rokasgrāmata 1.- 3.klasei

Rokasgrāmata piedāvā daudzveidīgus mācību un izziņas materiālus, radošus uzdevumus un noderīgus nodarbību plānus, kas palīdzēs bērniem augt par drošiem un gudriem interneta lietotājiem. Rokasgrāmatas mērķis ir palīdzēt skolotājiem īstenot nodarbības par drošu un atbildīgu interneta lietošanu.

[IZDRUKĀ šeit >](#)

Rokasgrāmata 2.- 6.klasei

Rokasgrāmatā ietverti mācību un izziņas materiāli, kā arī darba lapas skolēniem. Rokasgrāmatas mērķis ir palīdzēt skolotājiem īstenot nodarbības par drošu un atbildīgu interneta lietošanu. Rokasgrāmatā ietvertie materiāli ir izstrādāti 2.-6. klašu skolēniem, taču daudzas idejas būs noderīgas arī cita vecuma skolēniem.

[IZDRUKĀ šeit >](#)

1.-3. klase

Ievads	
Ceļvedis skolotājiem	7
E-pasta/vēstules paraugs vecākiem	
Vecāku sapulce – aktivitātes scenārijs	
Iepazīstamies ar Zintu, Vari un Interlandi	11
Zintas un Vara digitālā dienasgrāmata: „Par mums”	
Iepazīstamies ar Zintu un Vari	
Sagatavošanās ceļojumam uz Interlandi	
Gudrība	23
Zintas un Vara digitālā dienasgrāmata: „Atmiņas par skolas ekskursiju”	
Kāpēc mums ir vajadzīga digitālās tehnoloģijas?	
Es tīmeklī – kāpēc privātums ir svarīgs?	
Interlande: Piesardzības kalns	
Piesardzība	32
Zintas un Vara digitālā dienasgrāmata: „Lietotne”	
Kurp aizvedīs mani lēmumi?	
Kā mēs zinām, vai informācija ir patiesa?	
Interlande: Īstenības upe	
Drošība	40
Zintas un Vara digitālā dienasgrāmata: „Droša parole”	
Kāpēc ir jāsargā vērtīga informācija un mūsu dati internetā?	
Kādas paroles ir drošas?	
Interlande: Dārgumu tornis	
Laipnība	55
Zintas un Vara digitālā dienasgrāmata: „Mākslas darbs”	
Kā izskatās laipnība?	
Laipnības roka	
Laipna atbilde	
Interlande: Laipnības karaļvalsts	
Drosme	71
Zintas un Vara digitālā dienasgrāmata: „Savāda situācija”	
Ko nozīmē būt drosmīgam?	
Uzticības personas meklējot	
Nobeigums	81
Apliecība	

Piesardzība Neuzķeries uz blēdībām!

Esmu piesardzīgs

Nodarbību plāni

1. Kurp aizvedīs mani lēmumi?
2. Kā mēs zinām, vai informācija ir patiesa?
3. Spēle „Interlande”: Īstenības upe.

Ievads

Mēs dzīvojam informācijas pasaulē. Informācija tiek izteikta dažādās formās – teksts, grafika, audio, filmas u. c. Viena no prasmēm, kas jāattīsta, lai orientētos informācijas biežoknī, ir piesardzība. Jāņem vērā kritiski domāt un vēltīt īsu brīdi pārdomām starp jaunas informācijas saņemšanu un reaģēšanu uz to.

Vārdnīca

Autentisks – īsts, paties.

Automātiska reakcija – reflekss, ko nevaram ietekmēt.

Bots – programma, kas darbojas tīmeklī un automātiski atbild uz jautājumiem, izpilda komandas un vienkāršus uzdevumus.

Catfishing – viltus identitātes vai sociālo mediju konta izveide, liekot citiem dalīties ar savu privāto informāciju vai ticēt, ka viņi runā ar īstu personu.

Klikšķēšana – manipulatīvs saturs internetā, ierakstos vai reklāmās, kura mērķis ir piesaistīt uzmanību un likt adresātiem noklikšķināt uz saites vai apmeklēt vietni, lai palielinātu skatītāju skaitu un vairētu ieņēmumus.

Viltojums (angļu val. – *fake*) – ziņa, kas radīta apzināti, lai maldinātu un izraisītu spēcīgas emocijas, mēlojot vai sagrozot patiesību.

Manipulācija – citas personas kontrolēšana, ietekmēšana netaisnīgā, negodīgā veidā, piemēram, ar draudiem. Cita nozīme: internetā var atrast manipulētu saturu, piemēram, fotoattēlu, kas mainīts, lai pārliecinātu, ka nepatiesa informācija ir (izskatās) patiesa.

Pikšķerēšana – informācijas iegūšana ar viltu (parasti tiek veikta, izmantojot e-pastu, reklāmas vai vietnes, kas izskatās kā tās vietnes, ko tu jau izmanto).

Lasāmi teksti

← → ↺

ZINTAS UN VARA DIGITĀLĀ DIENASGRĀMATA

Par mums

Sveiki! ☺ Mēs esam Zinta un Varis. Mēs esam dvīņi. Lai arī mums ir daudz kopīga, katrs no mums ir atšķirīgs. Mēs mīlam savu suni, bet dažreiz strīdamies par to, kurš viņu vedīs pastaigā. Mums garšo atšķirīgi ēdieni, bet mēs vienmēr kopā ejam ēst saldējumu. Man garšo plombīra, bet Varim šokolādes saldējums.

Mēs esam zinātkāri, un, lai gan mums ir dažādas intereses, mums abiem patīk tehnoloģijas, kas palīdz izzināt pasauli. Mēs nolēmām rakstīt Zintas un Vara digitālo dienasgrāmatu, lai dalītos ar jums savā ikdienā.

Šīs ir mūsu vizītkartes. Mūs ļoti interesē, kas jūs esat, kas jums patīk un kādas ir jūsu intereses.

1 komentārs ▼

Kristaps
Man arī patīk spēlēt futbolu, un es gribētu teleskopā vērot zvaigznes.

PIEVIENOT KOMENTĀRU

← → ↺

ZINTAS UN VARA DIGITĀLĀ DIENASGRĀMATA

Droša parole

Sveiki! Mēs ar Zintu visu dienu mēģinām izdomāt drošu paroli, lai reģistrētos spēlei. Mēs saucām paroles, ko mums ir viegli atcerēties un nekur nav jāpieraksta. Piemēram, mūsu vārdi, mūsu suņa vārds, mūsu mīļākais deserts utt. Tā bija īsta prāta vētra, bet beigu beigās vienojāmies, ka tie būs cipari, kurus mēs abi zinām un nekad neaizmirsīsim. Mēs bijām lepnī, ka esam tik gudri un neviens neuzminēs mūsu paroli.

Nolēmām pārbaudīt paroles stiprumu, jautājot mammai. Iedomājieties – mamma, ilgi nedomājot, nosauca mūsu dzimšanas dienu kā paroli un... uzreiz uzminēja.

Viss darbs vēja. Darbs bija jāsāk no jauna. Mamma ieteica, ka stiprai parolei ir jābūt tādai, kuru mums ir viegli iegaumēt, bet kuru ir grūti vai pat neiespējami uzminēt citiem cilvēkiem.

Un ko jūs domājat?

Kā izveidot drošu paroli?

Vai piekristat, ka tas ir svarīgi?

Kas var notikt, ja kāds atminēs mūsu paroli?

5 komentāri ▼

PIEVIENOT KOMENTĀRU

← → ↺

ZINTAS UN VARA DIGITĀLĀ DIENASGRĀMATA

6 komentāri ▼

Viktors
Cik jauka ir tava laipnība!

Anonīms lietotājs
Pārāk dzeltena 😊

Anonīms lietotājs
Es laipību zīmētu citādi.

Marta
Tu skaisti zīmē!

Zane
Foršas krāsas! Man ļoti patīk dzeltenā krāsa!

Anonīms lietotājs
Tev nevajadzētu publicēt savus zīmējumus, ja neproti zīmēt.

PIEVIENOT KOMENTĀRU

Cik labi, ka tu mācies šajā klasē.

Tu lieliski izskaties.

Tu esi foršs/forša.

Priecājos, ka tu esi mans draugs.

Tev ir skaists smaids.

Man patīk pavadīt laiku kopā ar tevi.

Man patīk klausīties tavus stāstus.

Es apbrīnoju, cik labi tev veicas.

Tu esi jautrs.

Man patīk, kā tu smeji.

Tev ir vislabākās idejas.

Prieks tevi redzēt!

Tu esi spēcīgs un veikls.

Cik forši, ka tu esi mans draugs.

Nepadodies!

Tu esi lielisks cilvēks.

Tu man patīc.

Man patīk tavs
zīmējums.

Tu to uzzīmēji šķībi.

Cik jauki,
ka esi laipns!

Es to uzzīmētu citādi.

Pārāk daudz
dzeltenas krāsas.

Tu zīmē
šausmīgi neglīti.

Beidz!
Šis apmetnis izskatās
pēc kleitas.

Iemācies labāk zīmēt!

Cik skaists ir tavs
supervaronis!

Pārāk labi
tev nesanāk!

Prezentācijas

**Neuzķeries
uz blēdībām!**

**Ir jauki būt
laipnam**

Viltus identitāte

Kad kāds izliekas par citu cilvēku, tad tiek izmantota viltus identitāte – piemēram, izmanto svešu vārdu, foto vai stāstu, lai aicinātu cilvēku draudzēties, sniegt privātu informāciju, ko vēlāk var ļaunprātīgi izmantot

Kibermobings

Kibermobings ir emocionāla pazemošana interneta vidē ar mērķi otru aizvainot, izsmiet, sāpināt, ņirgāties par viņu

Tas nav tas, ko es domāju!

DARBA LAPA

1. Izmanto t-krekla maketu, emocijzīmes un izveido savu oriģinālo t-kreklu!

2. Veido t-kreklu kā mākslinieks, kurš vēlas paust savu ideju, viedokli. Vari zīmēt arī savus zīmējumus. Iedvesmai apskati šos t-kreklus!

3. Strādājiet pāros. Apskatiet viens otra izveidoto t-kreklus. Kādas sajūtas izvēlētās emocijzīmes rada? Pārrunājiet, vai krekla autora vēstījums ir viegli uztverams. Kādas emocijas vēstījums var izraisīt?

4. Veidojiet klasē t-kreklu izstādi! Miniet, kurš ir kura krekla īpašnieks!

5. Pārrunājiet:

- Kas apgrūtināja vai atvieglāja atpazīt kreklu īpašniekus?

T-krekls

DARBA LAPA

PRIEKŠA

MUGURA

Kad nevajag dalīties?

DARBA LAPA

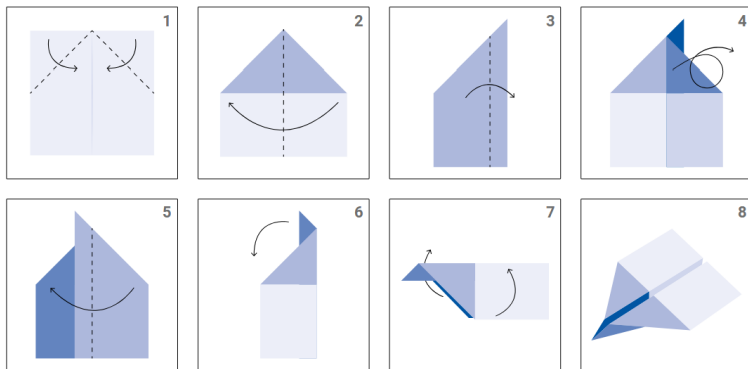
1. Izdomā kādu noslēpumu! Atceries – noslēpumam ir jābūt izdomātam, nevis īstam! Uzraksti noslēpumu!

2. Sadalieties pāros un pastāstiet izdomāto noslēpumu viens otram! Pārrunājiet:

- Vai un kāpēc klasesbiedrs piekristu/nepiekristu dalīties ar citiem ar šo noslēpumu?
- Ar ko klasesbiedrs dalītos savā noslēpumā un kāpēc?
- Kā klasesbiedrs justos, ja kāds pastāstītu citiem šo noslēpumu bez viņa atļaujas?

3. Pārrunājiet, kā jūs jutāties, pāri atbildot uz dotajiem jautājumiem!

4. Salociet papīra lidmašīnu! Uz lidmašīnas spārnu uzrakstiet savu izdomāto noslēpumu.

5. Palaidiet lidmašīnas klasē un katrs noķeriet vienu no tām! Sasēdieties aplī un izlasiet uzrakstīto noslēpumu skaļi! Pārrunājiet, vai tas ir/nav noslēpums? Kas var notikt, ja to uzzina kāds svešinieks, nelabvēlis, ļaundaris?

Atceries!

Noslēpumi ir tikai daļa no informācijas, ko mēs glabājam privāti vai dalāmies tikai ar uzticamiem cilvēkiem. Jebkura informācija, ar kuru mēs dalāmies tīmeklī, kļūst publiska, jo mēs to vairs nevaram kontrolēt. Nekad nepublicē tiešsaistē:

- mājas adresi un tālruna numuru,

Tas ir privāts!

1. DARBA LAPA

Strādājiet grupās! Izlasiet situāciju aprakstus! Atbildiet uz jautājumiem!

1. situācija

Rolands ir dzirdējis, ka ir labi regulāri mainīt tālruna paroli. Viņš nolemj nomainīt paroli arī iecienītākajai datorspēlei. Rolanda labākajam draugam Mārcim arī patīk šī spēle, taču viņam nav sava profila šajā spēlē, tāpēc Mārcis spēlē šo spēli, reģistrējoties kā Rolands. Rolands, protams, jauno paroli pasaka Mārcim.

Vai tas ir labi, ka Rolands izlēma mainīt paroli?

Vai ir pareizi dalīties ar savu paroli ar draugu? Kāpēc jā un kāpēc nē?

2. situācija

Marta raksta dienasgrāmatu, kurā dalās ar savām pārdomām par dažādiem notikumiem, situācijām, cilvēkiem. Dienā, kad klasesbiedri ciemojas pie Martas, viņi nejauši ierauga šo dienasgrāmatu. Daļa klasesbiedru domā, ka būtu smieklīgi dažas lapaspuses pār fotografēt un publicēt fotogrāfijas internetā.

Vai ir smieklīgi bez cilvēka piekrišanas publicēt viņa dienasgrāmatu tiešsaistē? Kāpēc jā un kāpēc nē?

Kā jūs justos, ja kāds publicētu ko tādu, ko jūs negribat, lai redz citi?

Mācāties meklēt informāciju internetā!

1. DARBA LAPA

1. Iepazīsties ar situācijām!

2. Izmanto katrā situācijā doto frāzi informācijas meklēšanai! Ieraksti pirmos trīs iegūtos rezultātus!

Es meklēju grāmatu. Man patīk lasīt mistērijas. Man patīk arī izdomāti varoņi, kas dzīvo nākotnē. Šādas grāmatas sauc par zinātnisko fantastiku.

Frāze, ko bērns raksta meklētājā

Grāmatas par izdomātiem varoņiem un fantastiku

Meklēšanas rezultāti

Pilnveidotā frāze, ko rakstīt meklētājā

Meklēšanas rezultāti

Kā tiek izmantoti mani dati?

1. DARBA LAPA

1. Iepazīsties ar minētajām personām un papildini informāciju! Šajā uzdevumā nav pareizu vai nepareizu atbilžu.

Pirmā persona

- Publicē bildi no kolēģes 50 gadu jubilejas.
- Regulāri iepērkas zoo veikalā.
- Interneta veikalos pērk suņu rotaļlietas un citus suņu aksesuārus.
- Katru dienu dodas pastaigā pa vietējo parku.

Iztēlojies, ka esi mākslīgais intelekts, un izveido aprakstītās personas profilu!

Prognozē, kādu produktu tirgotājs varētu būt ieinteresēts piesaistīt šo personu kā savu klientu!

Otrā persona

- Skatās skeitbordistu video katru dienu.
- Regulāri apmeklē populārus apavu veikalus internetā.
- Katru dienu ap plkst. 15.00 sāk klausīties mūziku.
- Dalās ar fotogrāfijām no sporta pasākumiem.

Iztēlojies, ka esi mākslīgais intelekts, un izveido aprakstītās personas profilu!

Prognozē, kāda veida reklāmas rādīt šai personai sociālajos tīklos? Kāpēc?

No negatīva līdz jaukam

DARBA LAPA

Izlasi jauniešu rakstīto! Padomā, kā šos vēstījumus var pārveidot, lai tie skanētu pieklājīgi un pozitīvi! Raksti!

Hi, hi. Kristīne vienīgā nebrauc klases ekskursijā. 🗨️ Nez, kas tad šoreiz atgadījies?

Rīt visi velkam drēbes dzeltenā krāsā, tikai nesakiet Liliānai.

ZVANI MAN!!!

Šī grupa nav domāta tiem, kuri nedzīvo centrā. Mūs interesē tikai mūsējo domas 😊

Nedomāju, ka tu vari nākt uz manu ballīti. Tas ir pārāk dārgi, jo katram ir jāatnes dažādi našķi.

Tu raksti pilnīgas muļķības. Es negribu strādāt ar tevi vienā projekta grupā. Tevis dēļ mēs visi saņemsim sliktu atzīmi. Atā!

Kā vārdi maina uztveri?

DARBA LAPA

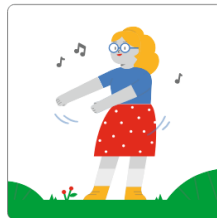
1. Apskati dotos attēlus un parakstus zem tiem! Ko tu vari secināt? Kā mainās tava attēla uztvere?

Mākslas darbs, kurš ieguva konkursa galveno balvu.
Viens vienīgs sprādziens.

Beidzot man ir jauns telefons!
Tiku pie mammas vecā telefona 😞

Gribas dziedāt vēl un vēl! Turpinu macīties!
Nevienā notī netrāpu 😞

Jaunā zinātniece.
Muļķīgi pavadīts laiks.

2. Izvēlies kādu savu vai paša uzņemtu fotogrāfiju un izdomā tai vismaz 5 parakstus. Viens no parakstiem atspoguļo tavas tā brīža patiesās sajūtas, citi ir izdomāti. Uzraksti tos!

3. Miniet klasē, kurš fotogrāfijas paraksts ir īstais. Pārrunāiet paveikto!

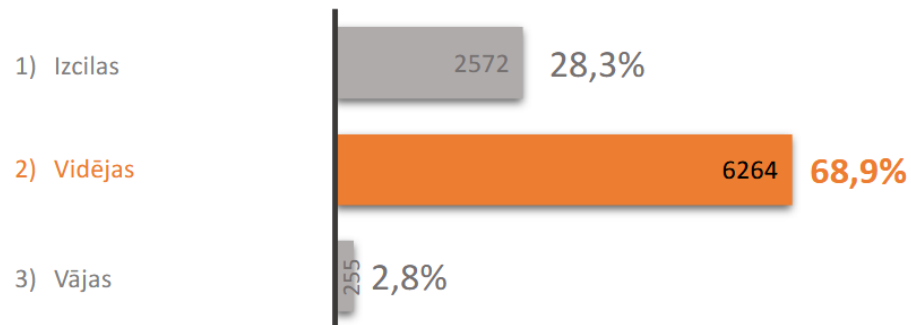
6. klase

Internets

Pašvērtējuma jautājumi:

1. Kā tu raksturo savas digitālās prasmes?

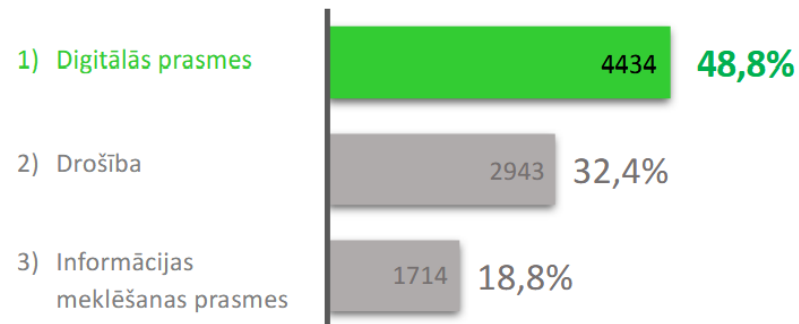
9091 skolēns atbildēja

Testa jautājumi:

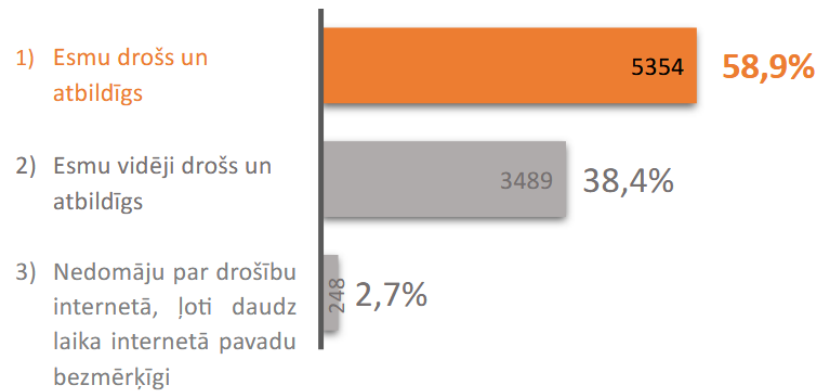
1. Prasmju un zināšanu kopums, kas ļauj droši un efektīvi darboties digitālajā vidē, ir:

Pareizās atbildes: 4434 no 9091

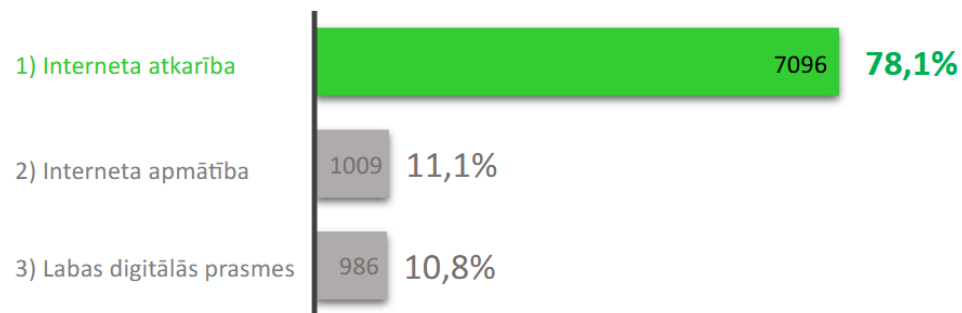
2. Kā tu vērtē sevi kā interneta lietotāju?

9091 skolēns atbildēja

2. Pusaudža nespēja kontrolēt interneta izmantošanas ilgumu un biežumu ir:

Pareizās atbildes: 7096 no 9091

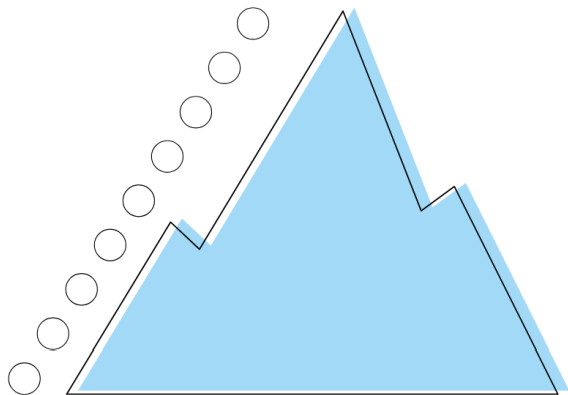

Digitālo prasmju raksturojums

<https://drossinternets.lv/lv/materials/download/dienasgramata-esmu-digitala-limeni>

3.

Mācīšanās ir kā kāpšana kalnā. Lasi prasmju aprakstus un atzīmē, cik augstu esi ticis katrā no tām! Virsotne – esmu izcils, kalna pakāje – šī prasme man ir ļoti zemā līmenī.

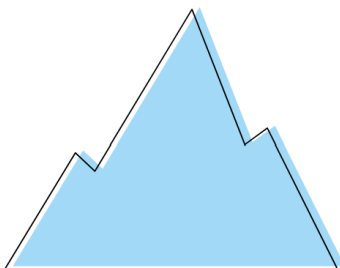

4.

redzamo?

5.

Veido prasmju kalnu par kādu citu jomu, piemēram, par saviem sasniegumiem sportā, mūzikā vai matemātikā! Pieraksti un izvērtē prasmes, kas nepieciešamas šajā jomā!

1. Es zinu, kā kopēt, pārvietot un uzglabāt failus (piemēram, dokumentus, attēlus, video) mapēs, ierīcēs vai mākonī.
2. Es zinu, kā kopīgota dokumenta izstrādē pieaicināt citus dalībniekus un dot viņiem atļauju strādāt ar dokumentu.
3. Es zinu, kā apvienot dažādu veidu informāciju (piemēram, tekstu un attēlus).
4. Es zinu, kā sevi pasargāt no nevēlamas un ļaunprātīgas saskarsmes internetā.
5. Es zinu, kā pārbaudīt, vai tīmekļvietne, kurā jāsniiedz mani personas dati, ir droša.
6. Saskaroties ar tehnisku problēmu, es varu atrast risinājumu internetā.
7. Es protu izveidot un droši uzglabāt paroles.
8. Es zinu noteikumus un atpazīstu simbolus, kas tiek lietoti noteikta satura ierobežošanai.
9. Es protu atrast ticamu un noderīgu informāciju internetā.

DROSS
INTERNETS.LV

Esmu digitālā līmenī!

Speru soļus medijpratības un
digitālās pratības pilnveidei.

10–15 gadus
veciem
jauniešiem

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

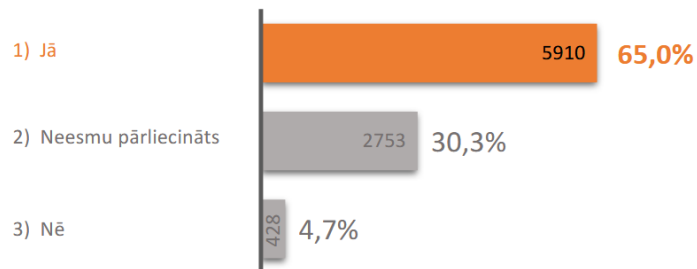

DROSS
INTERNETS.LV

Drošība un atbildība internetā

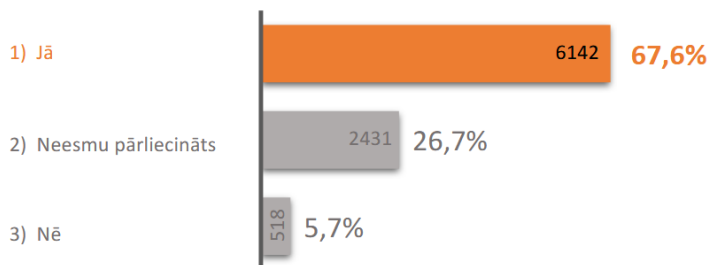
3. Vai tu zini, kur meklēt palīdzību, ja internetā nonāc problēmsituācijā?

9091 skolēns atbildēja

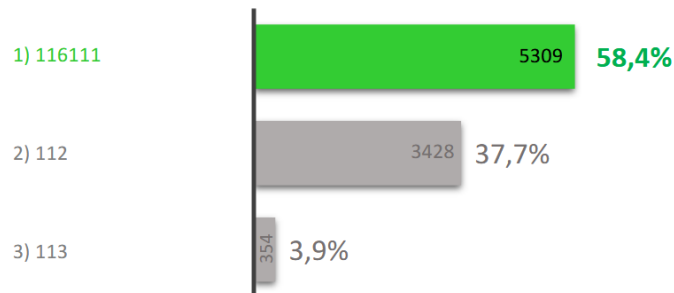
4. Vai tu zini, kāda ir atbildība par nelikumīgām darbībām internetā?

9091 skolēns atbildēja

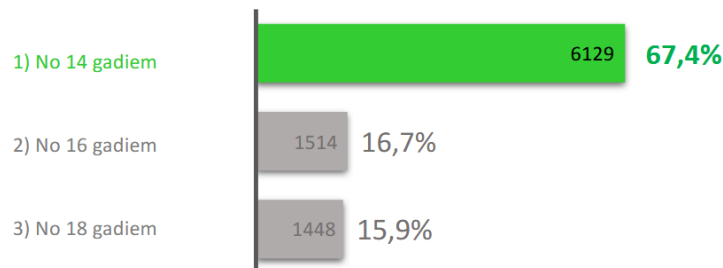
3. Atzīmē uzticības tālruņa numuru!

Pareizās atbildes: 5309 no 9091

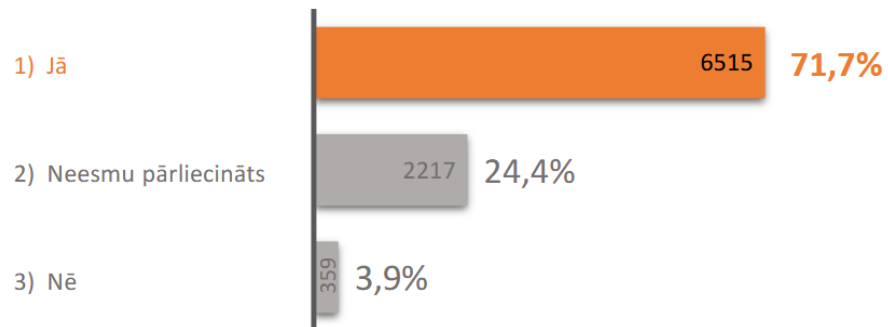
4. Par interneta vidē izdarītiem pārkāpumiem var sodīt. No kāda vecuma Latvijā iestājas administratīvā un kriminālatbildība par rīcību gan reālajā dzīvē, gan interneta vidē?

Pareizās atbildes: 6129 no 9091

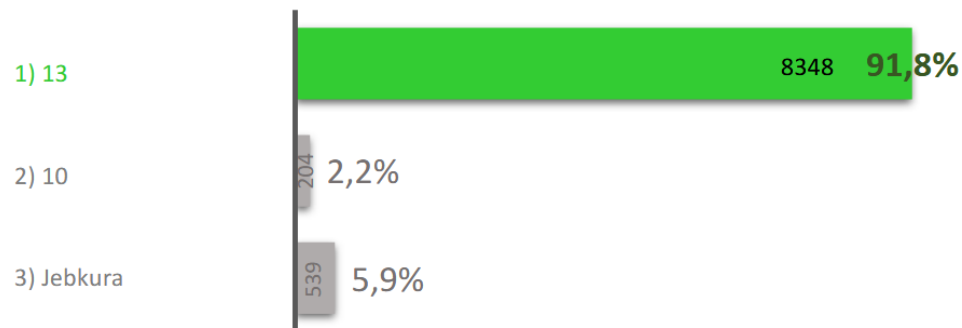
5. Vai tu pārzini sociālo mediju lietošanas noteikumus?

9091 skolēns atbildēja

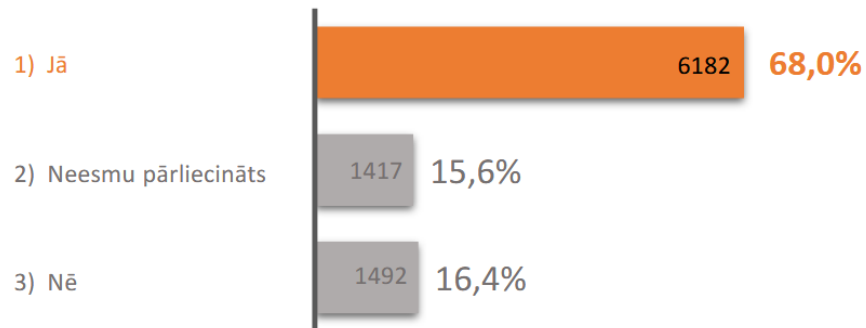
5. No cik gadu vecuma drīkst izveidot savu profilu Tik Tok?

Pareizās atbildes: 8348 no 9091

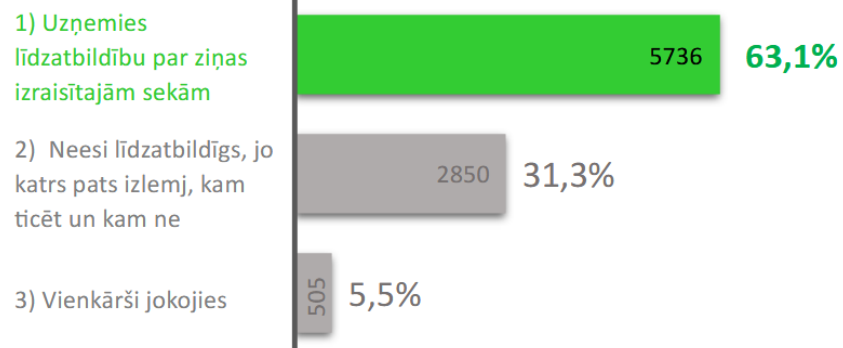
7. Vai tu atbildīgi dalies ar informāciju internetā?

9091 skolēns atbildēja

7. Kāds klasesbiedrs atraksta, ka šodien uz skolu nav jāiet. Ja tu nepārbaudot pārsūti šo ziņu citiem, tu:

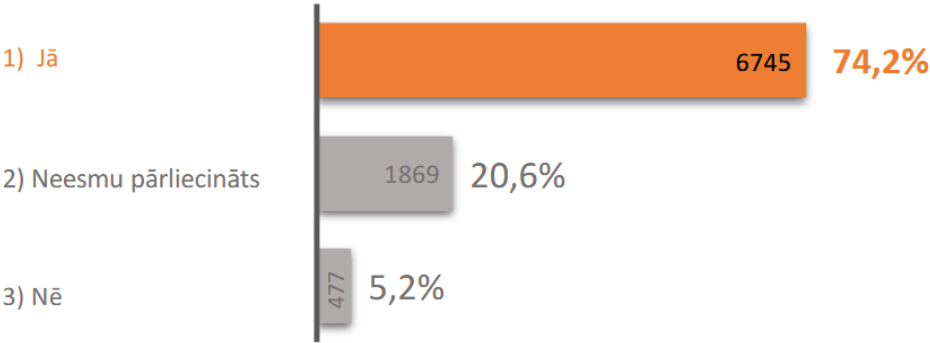
Pareizās atbildes: 5736 no 9091

Pašvērtējuma jautājumi:

15. Vai tu izvērtē drošības riskus internetā?

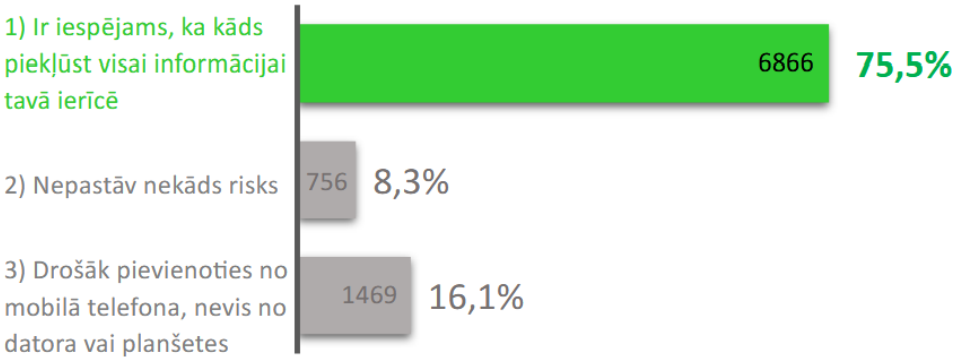
9091 skolēns atbildēja

Testa jautājumi:

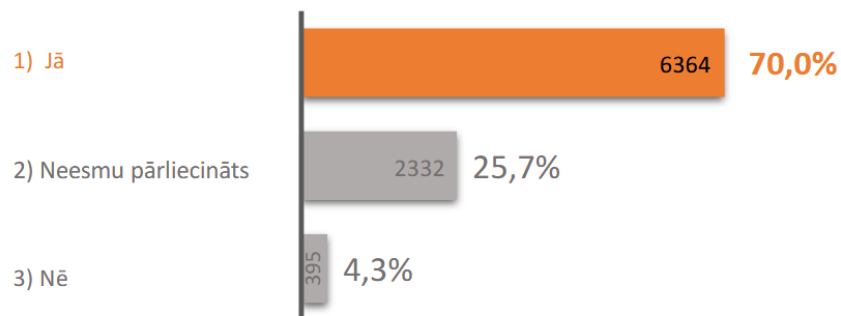
15. Kas jāzina, pieslēdzoties publiskam WiFi tīklam, kurš nav aizsargāts ar paroli?

Pareizās atbildes: 6866 no 9091

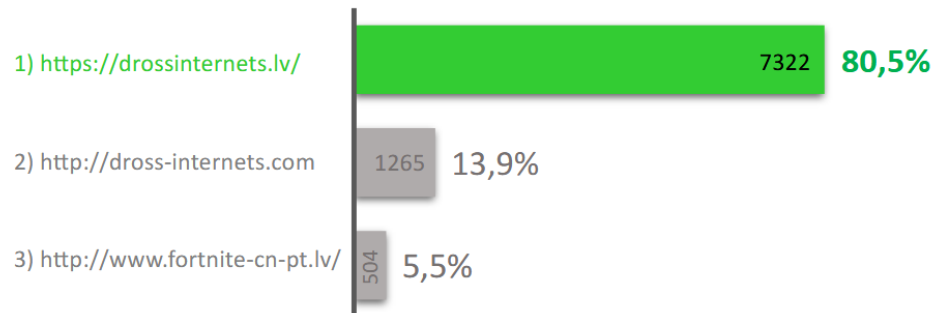
13. Vai tu atšķir drošas interneta vietnes no nedrošām?

9091 skolēns atbildēja

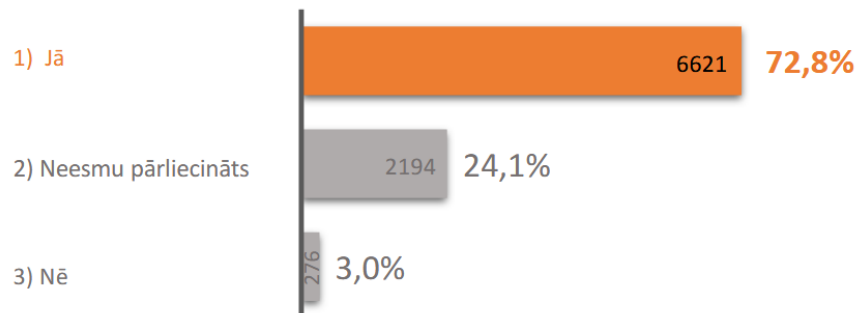
13. Kura tīmekļvietne ir droša?

Pareizās atbildes: 7322 no 9091

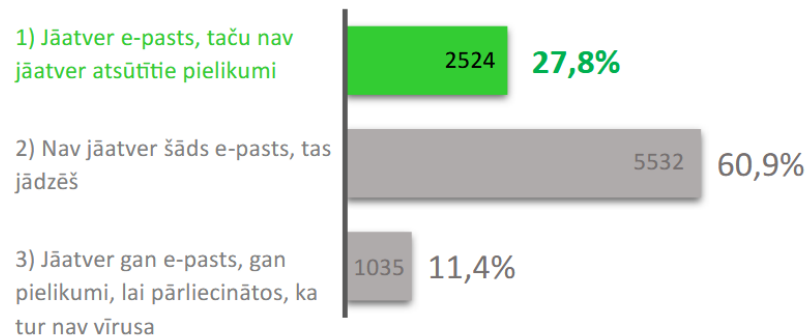
14. Vai tu proti pasargāt savus datus un ierīces?

9091 skolēns atbildēja

14. Kas jādara ar e-pastu, kas saņemts no personīgi tev nepazīstama sūtītāja?

Pareizās atbildes: 2524 no 9091

digitālie prātņieki

Ikdienā un spēlē –
izzini, apdomā un izvērtē!
#digitālāprātība
#medijprātība

<https://makeitclear.edu.pl/macibu-materiali/galdaspele-lv.html>

NASK

Digitālā prātība

Medijprātība

Digitālā prātība

ABC

Evita sociālajos tīklos saņemt draudzības uzaicinājumu no nepazīstamas personas. Viņiem gan ir daži kopīgi draugi. Kā Evitai rīkoties?

- a) Bez vilcināšanās pieņemt draudzības uzaicinājumu.
- b) Noraidīt uzaicinājumu un ziņot par konkrēto personu administratoram.
- c) Pieņemt draudzības uzaicinājumu, taču būt piesardzīgai un ierobežot kopīgto informāciju.

ABC

Lauris saņem e-pastu, kurā teikts, ka viņš ir laimējis loterijā. E-pastā tiek prasīti viņa bankas dati, lai pārskaitītu naudas balvu. Kā Laurim rīkoties?

- a) Sniegt savu bankas informāciju.
- b) Ignorēt e-pastu un izdzēst to.
- c) Pārsūtīt e-pastu visiem draugiem, lai viņi arī iegūst balvu.

KUSTĪBAS MAIŅA

Ej uz nākamo pāra skaitli!

KUSTĪBAS MAIŅA

Ej uz nākamo nepāra skaitli!

PATIESĪBA VAI MELI

Pikšķerēšana ir kiberuzbrukuma veids, kad hakeri mēģina nozagt slepenu personas informāciju.

PATIESĪBA VAI MELI

Var droši paļauties, ka cilvēki tiešsaistē runā tikai patiesību.

Mēs veiksīm e-pasta
tehnisko apkopi.
Steidzami spiediet uz šīs
saites un ievadiet paroli,
lai jūs nezaudētu piekļuvi
savam e-pastam!

C ar apli ap to apzīmē autortiesības.
Daudzu tīmekļa lapu apakšdaļā var tikt parādīts
autortiesību simbols vai (c), kas norāda, ka lapas
saturs ir aizsargāts ar autortiesībām.

Spēļu komplekts medijpratības un digitālās prasības stiprināšanai **BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM** Izdrukā, spēlē, esi zinošs!

DROSSINTERNETS.LV

<https://drossinternets.lv/lv/info/materiali-nometnem>

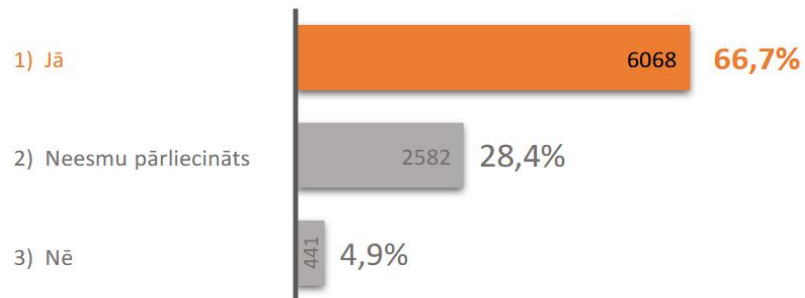

**DROSS
INTERNETS.LV**

Kritiskā domāšana un informācijas pratība

8. Vai tu uztver un izproti informāciju, kas izvietota dažādās vietnēs, kanālos?

9091 skolēns atbildēja

8. Tavs draugs aicina uz koncertu. Koncerta plakātā ir šāda informācija. Ko tu secini?

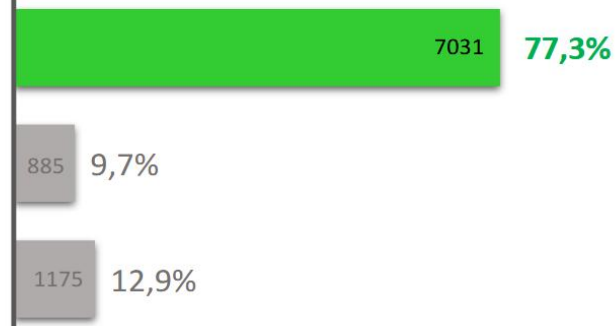
Pareizās atbildes: 7031 no 9091

1) Ja tev ir 12–16 gadi, biļete ir jāpērk un ieeja pasākumā ir tikai pieaugušo pavadībā

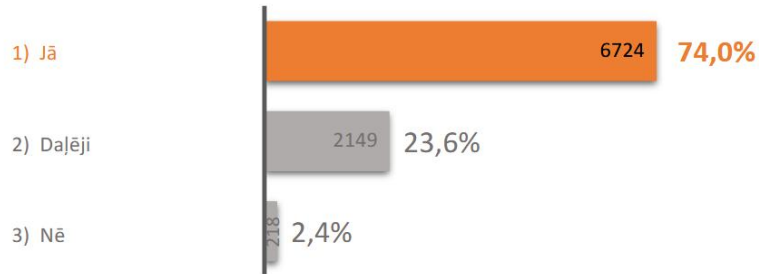
2) Ja tev ir 6–12 gadi, ieeja pasākumā ir bez maksas

3) Ja tev ir 12–16 gadi, pieaugušā pavadībā ieejas biļete nav jāpērk

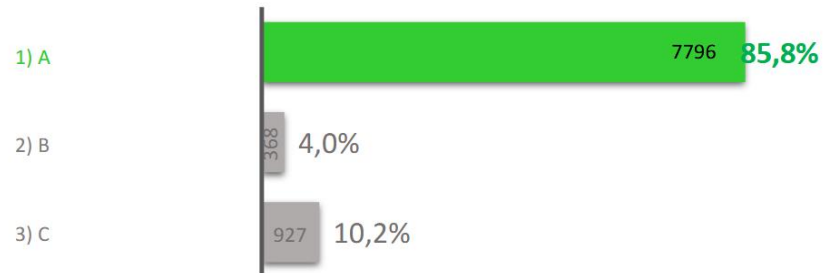
9. Vai tu proti izvērtēt informāciju?

9091 skolēns atbildēja

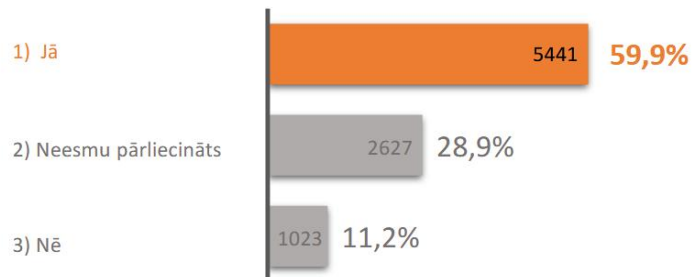
9. Ar kuru no šīm ziņām tu dalītos?

Pareizās atbildes: 7796 no 9091

10. Vai redzot, lasot kādu informāciju, tu padomā par to, ar kādu mērķi tā radīta?

9091 skolēns atbildēja

10. Apskati reklāmu un atzīmē nepatieso informāciju:

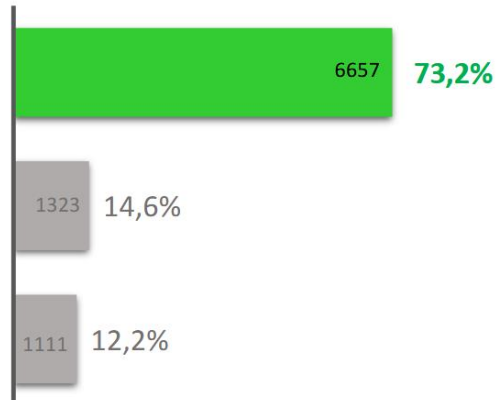
Pareizās atbildes: 6657 no 9091

1) Šī reklāma pārspīlē un steidzina, lai rosinātu interesi un pārliecinātu kedas nopirkt bez apdomāšanās.

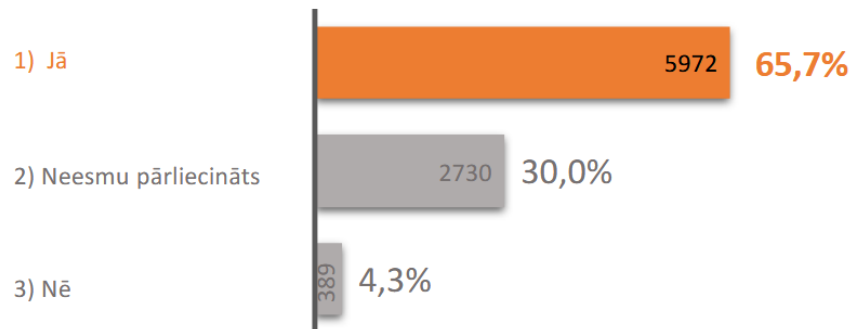
2) Šī reklāma informē par izdevīgu pirkumu. Reklāmā sniegti fakti un pārliecinoši argumenti, kas rada vēlmi pirkt kedas.

3) Šī nav reklāma. Tā ir zinātnieku veidota publikācija par jaunākajiem atklājumiem.

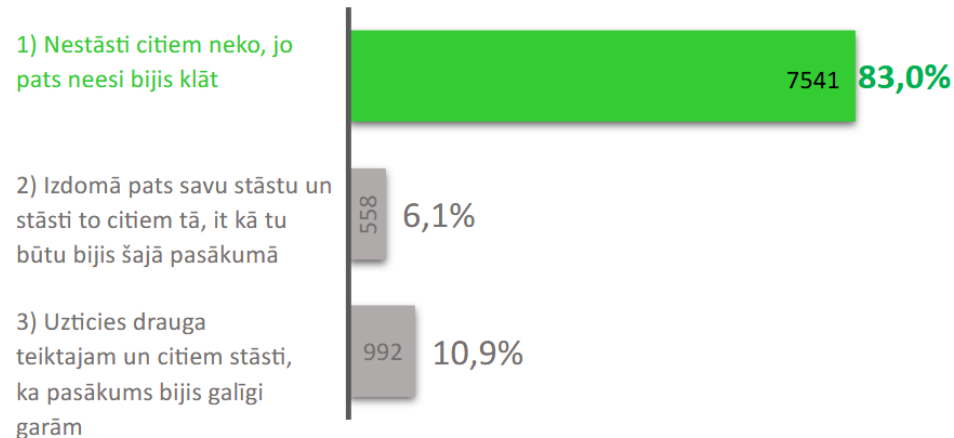
11. Vai tu proti atšķirt faktus no viedokļiem?

9091 skolēns atbildēja

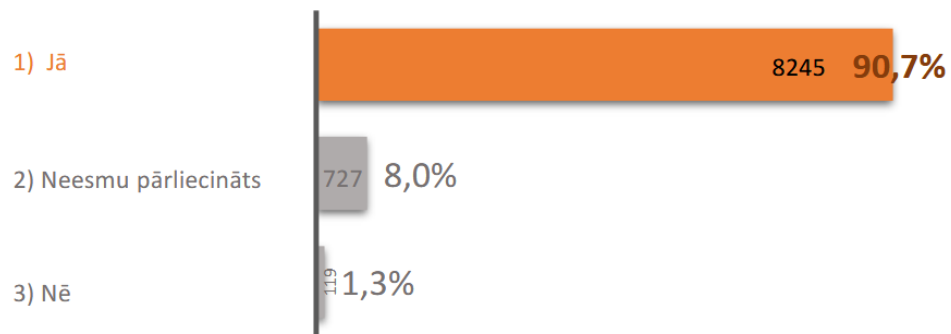
11. Tavs draugs ir apmeklējis kādu pasākumu un saka, ka tas bijis galīgi garām. Tu šajā pasākumā neesi bijis. Tu:

Pareizās atbildes: 7541 no 9091

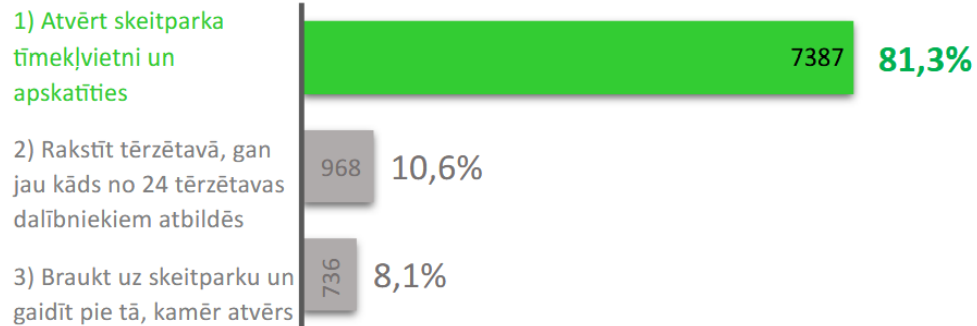
12. Vai tu proti atrast sev vajadzīgo informāciju internetā?

9091 skolēns atbildēja

12. Jūs ar klasesbiedriem esat sarunājuši brīvdienā tikties skeitparkā uzreiz pēc tā atvēršanas. Tu nezini, cikos skeitparku atver. Kā rīkoties?

Pareizās atbildes: 7387 no 9091

Kādu dienu, kad Reinis atvēra internetu, datora ekrānā parādījās liels un košs paziņojums: „Tu esi uzvarējis loterijā un laimējis mašīnu!” Reinis paziņojumu izlasīja trīsreiz. Pirmā sajūta bija - tas nevar būt, bet jau pēc mirkļa Reinis atcerējās, ka ir dzirdējis par klasesbiedra Matīsa māsas laimēto mašīnu. Tātad tas ir iespējams!

[https://makeitclear.ed
u.pl/moduli-
skoleniem-11-13-
gadi.html](https://makeitclear.ed
u.pl/moduli-
skoleniem-11-13-
gadi.html)

KRITISKĀS DOMĀŠANAS ATTĪSTĪŠANA

Reiņa ģimene dzīvoja kādā mazpilsētā. Reinim nebija ne māsu, ne brāļu. Katru rītu tētis un mamma gāja uz darbu, bet Reinis uz skolu. Pēc skolas Reinis mājās pārnāca pirmais, izmācījās un pārējo laiku pavadīja internetā. Tikai brīvdienas bija citādas, tad viņi devās pārgājienā, brauca uz kino vai ciemos. Brauca parasti ar autobusu, jo savas mašīnas ģimenei nebija. Kādu dienu, kad Reinis atvēra internetu, datora ekrānā parādījās liels un košs paziņojums: „Tu esi uzvarējis loterijā un laimējis mašīnu!” Reinis paziņojumu izlasīja trīsreiz. Pirmā sajūta bija – tas nevar būt, bet jau pēc mirkļa Reinis atcerējās, ka ir dzirdējis par klasesbiedra Matīsa māsas laimēto mašīnu. Tātad tas ir iespējams! Reinis pīcīgi uzspieda uz ziņojuma, bet tajā pašā mirklī datora ekrāns pēkšņi satumsa. Reinis spieda dažādas pogas, bet dators nedarbojās. Kad vecāki pārnāca mājās, Reinis izstāstīja par notikušo. Stāstījums sanāca ļoti haotisks, jo Reinis joprojām nesaprata – kas notiks ar laimēto mašīnu, ja dators tieši tai mirklī salūza. Vai to iegūs kāds cits? Mamma sarauca pieri, bet tētis apņēmīgi zvanīja kaimiņam, kurš nodarbojas ar datoru remontu. Jau pēc pāris minūtēm tapa skaidrs, ka, nospiežot uz paziņojuma, Reinis ir lejuplādējis datorvīrusu, kurš nu ir sabojājis lielāko daļu datorā esošo failu. Kas noticis, noticis, bet turpmāk Reinis daudz apdomīgāk izvērtēja tādus paziņojumus kā *Dāvinām!*, *Saņem bez maksas!*, *Lielākais laimests!*, *Labākā iespēja!*, *Pēdējās minūtes piedāvājums!* un citus, apzinoties, ka nez vai sveši cilvēki vai uzņēmumi tāpat vien vēlas ko dāvināt vai iepriecināt ikvienu interneta lietotāju.

Kas un kāpēc rada informāciju, kas tiek publicēta internetā?

Kā rīkoties, ja nezini, vai var ticēt informācijai, ko redzi internetā?

Kad un kāpēc visā pasaulē svin Drošāka interneta dienu?

Parunāsim!

Kādi ir to cilvēku mērķi, kas internetā mēģina citus apmānīt vai nodarīt kaitējumu?

Vai zini, kā pasargāt savas ierīces no datorvīrusiem un informācijas zādzības?

Atrodi burtu režģī 5 vārdus!

- DATORS
- INTERNETS
- VĪRUSS
- MELI
- RISKS

N	I	S	V	Ī	R	U	S	S	U	O	W	E	S	C
E	A	W	X	O	C	E	R	C	T	Y	N	Y	V	S
S	E	P	Y	T	X	S	E	Y	V	P	I	D	P	W
U	L	W	R	I	Z	F	L	R	W	A	T	A	P	N
V	E	S	Y	E	S	N	V	H	T	Y	U	T	P	H
R	M	E	L	I	O	X	T	Y	A	S	O	O	I	V
X	T	R	U	H	Y	C	X	C	O	U	E	R	P	S
C	I	H	E	S	P	X	V	O	Y	C	Y	S	O	T
S	Ī	S	T	Ī	E	I	N	T	E	R	N	E	T	S
V	N	C	W	O	W	X	H	I	T	S	C	R	I	O
N	H	O	N	S	Y	I	U	R	Y	P	U	S	E	H
T	C	V	O	U	P	I	D	I	U	H	E	W	S	R
C	S	I	U	E	V	W	O	S	A	S	X	P	V	U
H	U	A	R	B	I	C	W	K	A	L	I	F	N	E
P	H	R	S	U	N	I	A	S	H	E	U	S	O	A

Savieno katru
vārdu ar atbilstošu
skaidrojumu!

DATORS

INTERNETS

VĪRUS

MELI

RISKS

programma, kas bojā datnes, katalogus, dzēš vai piesārņo atmiņu un citādi traucē datora darbībai

apzināti nepatiesa informācija, kas radīta maldināšanai

programmējama elektroniska ierīce datu saņemšanai, apstrādei un uzglabāšanai

iespējamās briesmas

globālais datoru tīkls

Lasi un savieno saderīgās teikuma daļas!

Ne visam, kas publicēts internetā, var ticēt.

Vienmēr pašam ir jādomā līdzī, jāizvērtē, nevis akli jāuzticas citu teiktajam.

Ikviens ir atbildīgs

Ja nezini, kā rīkoties, labāk

Informāciju internetā rada cilvēki ar dažādiem nodomiem.

Jo vairāk tu pats zini,

jo grūtāk tevi apmūļot.

11/13

Tests

Atbildi uz jautājumiem un uzzini, vai tu proti domāt kritiski!

1/10

Tu zini, ka internetā tiek publicēta daudzveidīga informācija - gan patiesa, gan nepatiesa.

☐ JĀ

☐ NĒ

ATBILDĒT

12/13

Testa rezultāti

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

7-9 JĀ: Tu proti izvērtēt informāciju. Regulāri pārrunā nepieciešamību analizēt, izvērtēt informāciju arī ar draugiem, klasesbiedriem, vecākiem un skolotājiem, lai kopā turpinātu pilnveidot zināšanas!

12/13

Ko darīt?

Zema paškritika, jo nav dota atgriezeniskā saite (baram vai slavējam, nav reālistiskas info, ko skolēns prot vai neprot) – detalizēti izvērtējam katru digitālās pratības un medijpratības elementu.

Skolēniem ir meistarības sajūta atsevišķās jomās, neizprotot digitālo pratību un medijpratību kopumā – pieskaramies visiem to elementiem mācību procesā (DigComp 2.2., https://eprasmes.lv/wp-content/uploads/2024/02/DigCOMP2.2.-Latvian_V4.pdf).

Veidojam daudzveidīgus uzdevumus, kas parāda, kurās jomās katrs ir stiprs / vājš, mācām zināšanas izmantot praksē, daudzveidīgās situācijās.

Rādām paši labu piemēru, esam konsekventi.

Atgādinām par uzticības tālruni, rīcību kritiskās situācijās, kopā tās analizējam.

TURPINĀM MĀCĪTIES UN PRAKTIZĒT ZINĀŠANAS IKDIENĀ VISĀS MĀCĪBU JOMĀS!

DROSS
INTERNETS.LV

**Paldies par darbu un par
uzmanību!**